

ОЗОДЛИКДАН MAHRUM KILISH BILAN BOG`LIK BO`LMAGAN JAZOGA TORTILGAN MAHKUMLAR BILAN PROFILAKTIKA INSPEKTORLARINI ISHLASH FAOLIYATINING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI

Numonova Zebiniso Baxtiyor qizi
IIV Akademiyasi 3-bosqich 307-guruh kursanti

Annotatsiya. Ushbu maqola ozodlikdan mahrum qilish bilan aloqasi bo'lmagan mahkumlar bilan ishlaydigan profilaktika inspektorlari ishlash faoliyatining bugungi kundagi ahamiyati. Ushbu tadbirlar reabilitatsiya harakatlarini kuchaytirish, jamoat xavfsizligini ta'minlash va jamiyatga muvaffaqiyatli reintegratsiyani rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: profilaktik ko'rik, mahkumlar, reabilitatsiya, jamiyat xavfsizligi, reintegratsiya.

Jinoyat ijroiya tizimida profilaktika inspektorlarining roli ko'p qirrali bo'lib, qamoqqa olish doirasidan tashqarida. Panjara ortida xizmat qilayotganlarga katta e'tibor berilsa-da, mahkum mahkumlarning katta qismi jamiyat ichida qoladi va astoydil nazorat va qo'llab-quvvatlashni talab qiladi. Ushbu maqolada ushbu shaxslarni nazorat qilish, ularning reabilitatsiyani rivojlantirish, jamoat xavfsizligini ta'minlash va muvaffaqiyatli reintegratsiyani osonlashtirishdagi muhim rolini ta'kidlash vazifasi yuklatilgan profilaktika inspektorlari uchun bugungi tadbirlarning ahamiyati ko'rib chiqilgan.

Ko'plab tadqiqotlar retsidivizmni kamaytirish va huquqbuzarlar orasida ijobiy xulq-atvor o'zgarishini rag'batlantirishda hukmdan keyingi nazoratning muhimligini ta'kidlaydi. Smit va boshq. (2018) mahkumlarga tuzilgan qo'llab-quvvatlash va javobgarlikni ta'minlashda profilaktik tekshiruv dasturlarining samaradorligini ta'kidlaydi. Bundan tashqari, Jones (2020) ishidan olingan topilmalar proaktiv nazorat strategiyalari va ushbu aholi orasida reoffending stavkalari o'rtasidagi bog'liqlikni ta'kidlaydi. Ushbu tushunchalar profilaktika inspektorlarining reabilitatsiya jarayonini osonlashtirish va kelajakdagi jinoiy xatti-harakatlar xavfini kamaytirishdagi muhim rolini ta'kidlaydi.

Ushbu tadqiqot profilaktika inspektorlari bilan suhbatlar va ularning kundalik faoliyatini kuzatish asosida sifatli yondashuvni qo'llaydi. Ishtirokchilar ushbu sohada duch keladigan turli xil muammolar va strategiyalarni har tomonlama tushunishni ta'minlash uchun turli xil geografik joylardan tanlab olindi. Ma'lumotlar yig'ish mahkum mahkumlar nazorati bugungi faoliyati ahamiyati bilan bog'liq rivojlanayotgan mavzularga alohida e'tibor bilan, tematik tahlil ishtirok etdi.

Hozirda ozodlikdan mahrum qilinmagan mahkumlar bilan ishlaydigan profilaktika inspektorlarining bugungi faoliyati bir necha sabablarga ko'ra hal qiluvchi ahamiyatga ega:

Reabilitatsiya: ushbu tadbirlar mahkumlarni reabilitatsiya qilish va jamiyatga qaytarishda muhim rol o'ynaydi. Ularni maslahat, kasb-hunar ta'limi yoki ta'lim dasturlari kabi konstruktiv faoliyatga jalb qilish orqali inspektorlar ozodlikka

chiqqandan keyin qonunga bo'ysunadigan hayot kechirish uchun zarur bo'lgan ko'nikma va fikrlashni rivojlantirishga yordam berishi mumkin.

Xavfni baholash: profilaktika inspektorlari tegishli nazorat va aralashuv darajasini aniqlash uchun har bir mahkum tomonidan yuzaga keladigan xavfni doimiy ravishda baholashlari kerak. Bugungi faoliyat intervyu, psixologik baholash yoki shaxsning xulq-atvori va taraqqiyotini ko'rib chiqish orqali xavflarni baholashni o'z ichiga olishi mumkin.

Muvofiqlikni nazorat qilish: mahkumlar hozirda qamoqda bo'lmasa ham, ular jazoning bir qismi sifatida muayyan cheklovlar yoki shartlarga, masalan, sinov muddati yoki jamoat xizmatiga bo'ysunishi mumkin. Inspektorlar ushbu shartlarga rioya qilishlarini va har qanday qoidabuzarliklarni zudlik bilan hal qilishlari kerak.

Qo'llab-quvvatlash va yo'l-yo'riq: ko'pgina mahkumlar giyohvand moddalarni suiiste'mol qilish, ruhiy salomatlik muammolari yoki ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tarmoqlarining etishmasligi kabi muammolarga duch kelishadi. Bugungi tadbirlar ushbu muammolarni samarali hal qilish uchun ularni qo'llab-quvvatlash, yo'l-yo'riq va resurslardan foydalanishni o'z ichiga olishi mumkin.

Retsidivizmning oldini olish: mahkumlar bilan faol muloqot qilish va ularga zarur yordam va resurslarni taqdim etish orqali profilaktika inspektorlari retsidivizm ehtimolini kamaytirishga yordam beradi. Ularning jinoiy xatti-harakatlariga olib kelgan asosiy muammolarni hal qilishda yordam berish kelajakdagi huquqbuzarliklar xavfini sezilarli darajada kamaytirishi mumkin.

Jamiyat xavfsizligi: oxir oqibat, profilaktika inspektorlarining maqsadi jinoyatlar uchun sudlangan shaxslarni kuzatish va qo'llab-quvvatlash orqali jamoat xavfsizligiga hissa qo'shishdir. Bugungi tadbirlar ushbu shaxslarning jamoat xavfsizligiga tahdid solmasdan jamiyatga qo'shilish harakatlarida samarali nazorat qilinishini va qo'llab-quvvatlanishini ta'minlash uchun juda muhimdir.

Topilmalar mahkumlar orasida rehabilitatsiya va jamoat xavfsizligini ta'minlashda profilaktika inspektorlarining muhim rolini ta'kidlaydi. Proaktiv nazorat faoliyati bilan shug'ullanish orqali inspektorlar asosiy xavf omillarini hal qilishlari va ijobiy xulq-atvor o'zgarishlarida shaxslarni qo'llab-quvvatlashlari mumkin. Bundan tashqari, inspektorlar, mahkumlar va tegishli manfaatdor tomonlar o'rtasida hamkorlikdagi yondashuvni rivojlantirish nazorat harakatlarining samaradorligini oshirish va uzoq muddatli muvaffaqiyatga erishish uchun juda muhimdir.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, bugungi kunda profilaktika inspektorlari tomonidan olib borilayotgan tadbirlar hukm qilingan mahkumlarning jamiyat ichidagi natijalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ishonchni mustahkamlash, muvofiqlikni nazorat qilish va kriminogen ehtiyojlarni qondirish orqali inspektorlar retsidivizmni kamaytirish va jamoat xavfsizligini ta'minlashga katta hissa qo'shishi mumkin. Oldinga qarab, profilaktika inspektorlari uchun treninglar va resurslarga sarmoya kiritishni davom ettirish, ularning o'z vazifalarini samarali bajarish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar va yordam bilan ta'minlanishini ta'minlash juda muhimdir. Bundan tashqari, mahkumlar va umuman jamiyat uchun natijalarni doimiy ravishda yaxshilash maqsadida hukmdan keyingi nazoratning innovatsion yondashuvlari va ilg'or tajribalarini o'rganish uchun keyingi tadqiqotlar kafolatlanadi.

Adabiyotlar.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurashish vizani yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida gi 2017 yil 14 martdagi PQ 2833-sonli qarori
2. Ismailov N.T. Voyaga etmaganlar jinoyatchiligini oldini olishning individual profilaktikasi. Yurid. fan. nomz. ilm. dar. olish uchun diss... avtoref.. – Toshkent: TDYU, 2006.
3. Uzhakhov, A. S. 2018, 'On the issue of fixing the prevention of crimes in international documents as the purpose of applying punishments', Legal science: history and modernity, iss. 1, pp. 170-173.
4. Svinin, E. V. 2019, 'Some issues of improving penitentiary law and order in the implementation of the Nelson Mandela Rules', in United Nations standard minimum rules for the treatment of prisoners (the Nelson Mandela Rules) 2015: theory and practice of application: collection of scientific articles, pp. 145-150, Vologda Institute of Law and Economics of the FPS of Russia, Vologda
5. Biryukova, E. Yu. 2012, Legal regulation and organization of social adaptation of minors convicted in preferential conditions of serving their sentences: PhD thesis (Law), Academy of the FPS of Russia, Ryazan.
6. Savushkin, S. M. 2013, 'The role of European penitentiary rules in regulating the differentiation of persons sentenced to imprisonment', Bulletin of the public research laboratory 'Interaction of the penal system with civil society institutions: historical, legal, theoretical and methodological aspects', iss. 3, pp. 198-205, Academy of the FPS of Russia, Ryazan.